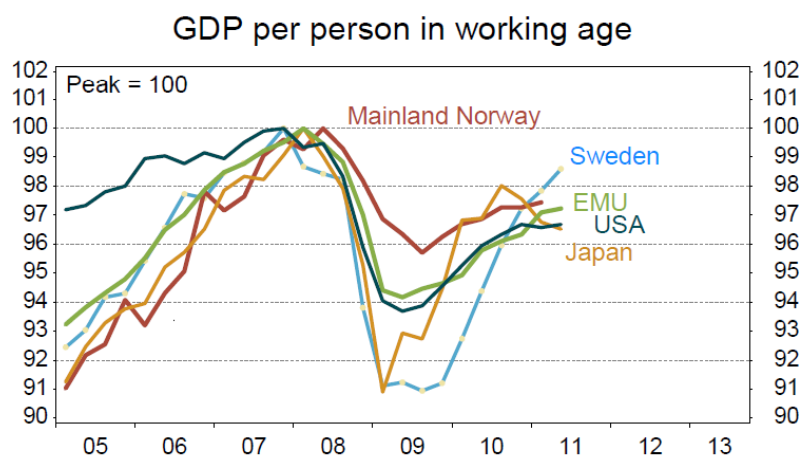
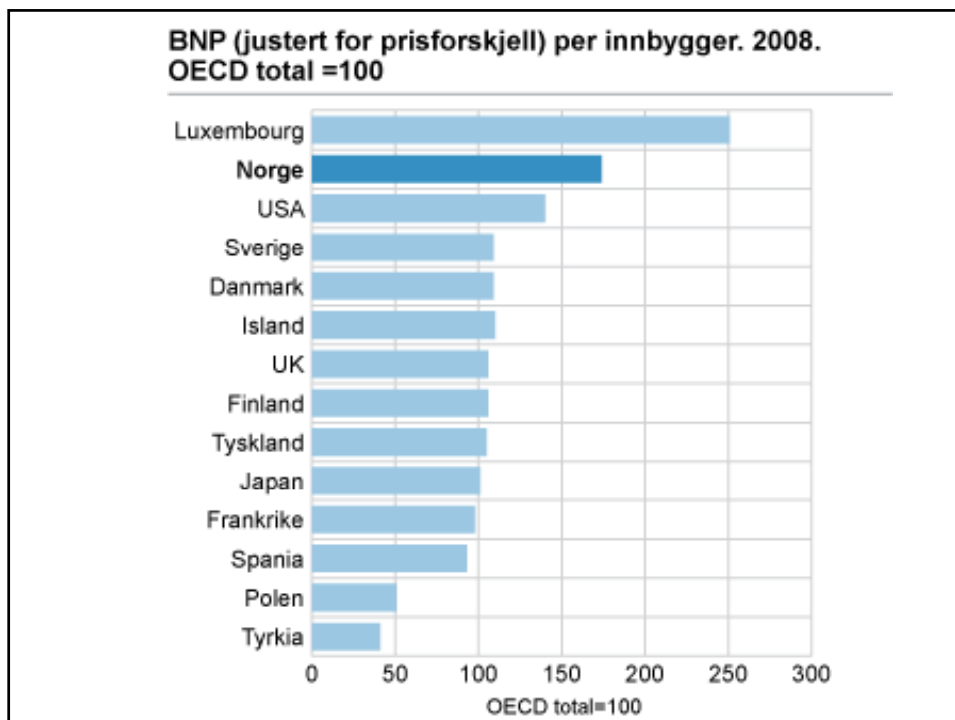

Økonomisk aktivitet og økonomisk politikk

1. Forelesning ECON1310
23.08.11
Introduksjon

Finanskrisen rammet hardt

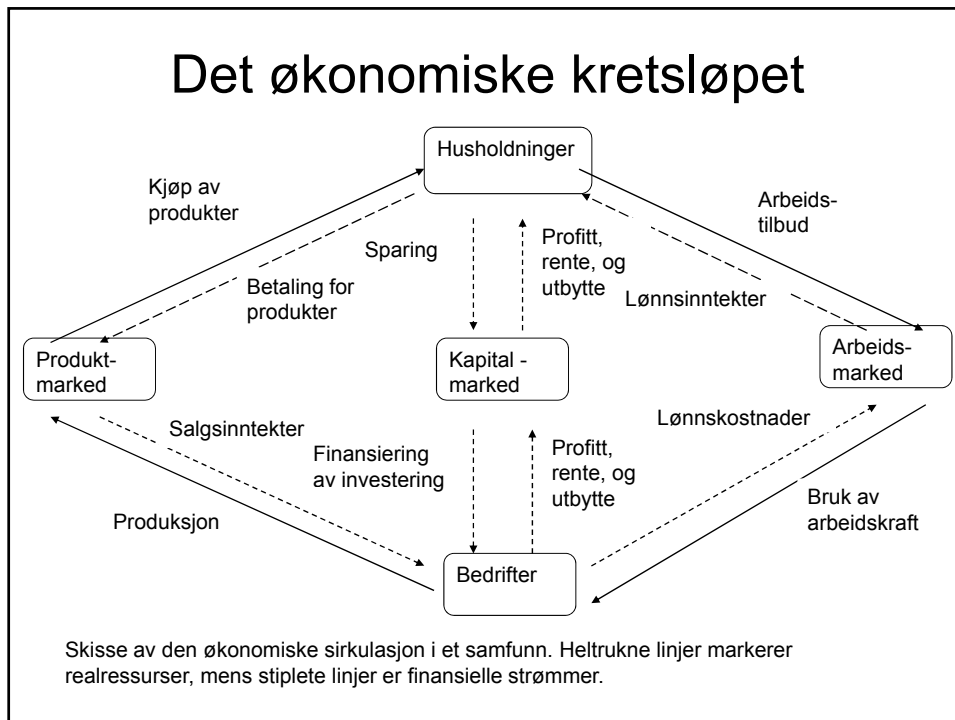

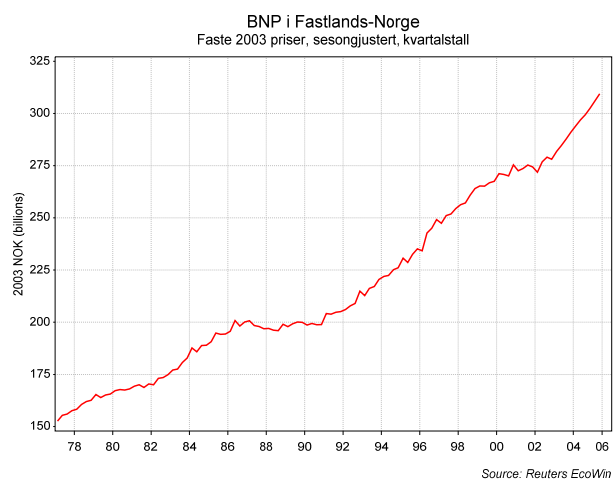
Del 1: 1. forelesning

- Det økonomiske kretsløpet
- Vekst og konjunkturer
- Konjunkturbevegelser
- Konjunkturer og arbeidsledighet
- Økonomisk politikk
- Tre teoriretninger

Det økonomiske kretsløpet

Økonomisk vekst

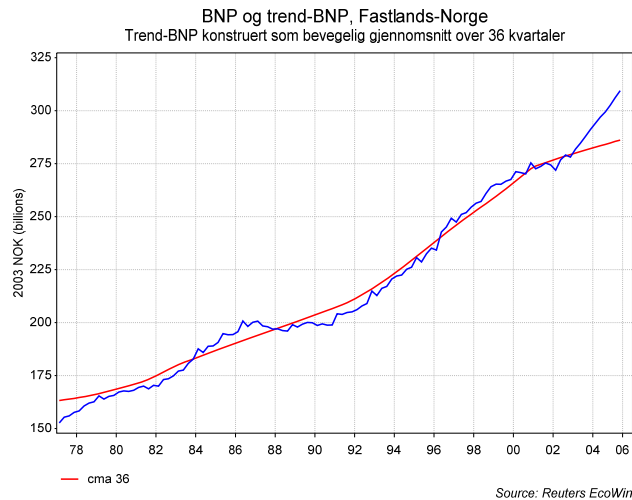
3. Faktorer bak økonomisk vekst

- Økt bruk av arbeidskraft,
 - i kvantitet (antall timeverk) og
 - kvalitet (økt humankapital, dvs. økte kvalifikasjoner hos de sysselsatte)
- Økt bruk av realkapital
- Teknologiske og organisatoriske forbedringer
 - På den enkelte virksomhet
 - Organisering av økonomien som helhet

Teori om økonomisk vekst

- Drøfter hvordan veksten avhenger av disse faktorene, og hvor viktig hver enkelt er.
 - Drøfter hva som påvirker utviklingen i de enkelte faktorene, for eksempel:
 - demografisk utvikling, yrkesfrekvenser, arbeidstid
 - tilgang på kapital - sparerater, rentenivå, aksjekurser
 - forskning og utvikling, teknologisk fremgang
- Fokus er dermed på produksjonssiden eller tilbudssiden i økonomien.

Ujevn vekst - konjunktursvingninger

Ulike konjunkturfaser

- BNP ligger over trend = **høykonjunktur**
- BNP ligger under trend = **lavkonjunktur**.
- vekst i BNP > vekst i trend-BNP = **oppgangskonjunktur**
- vekst i BNP < vekst i trend-BNP = **nedgangskonjunktur**

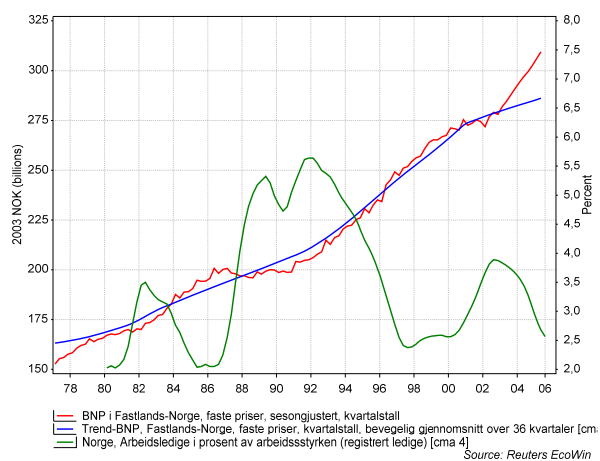
Årsaker til konjunkturer og vekst

- Endringer på tilbudssiden
 - Økt produktivitet (teknologi eller organisering)
 - Økt tilgang på realkapital og/eller arbeidskraft
 - Endringer i importpriser
 - Naturforhold (f.eks. gir mer regn økt kraftproduksjon)
- Endringer på etterspørselssiden
 - Husholdningene endrer sine kjøp av varer og tjenester
 - Bedriftene endrer sine investeringer
 - Offentlig sektors kjøp av varer og tjenester
 - Etterspørsel fra utlandet (eksport)
- Redusert etterspørsel fører til redusert produksjon, fordi bedriftene ikke får solgt alle sine produkter

Sammenheng mellom etterspørsel og tilbud

- På lang sikt vil tilbud og etterspørsel vokse i takt
 - Produksjon/tilbud gir inntekter som brukes til etterspørsel
 - Teknologisk fremgang fører til
 - Økt produksjon pga økt produktivitet
 - Økt etterspørsel etter ny realkapital (investeringer)
 - Økt forbruk fordi husholdningene blir rikere
 - Både tilbud (produksjonskapasitet) og etterspørsel øker
- På kort/mellomlang sikt er det ofte forskjell mellom tilbud (produksjonskap.) og etterspørsel
 - Etterspørsel < produksjonskap => ledig arbeidskraft

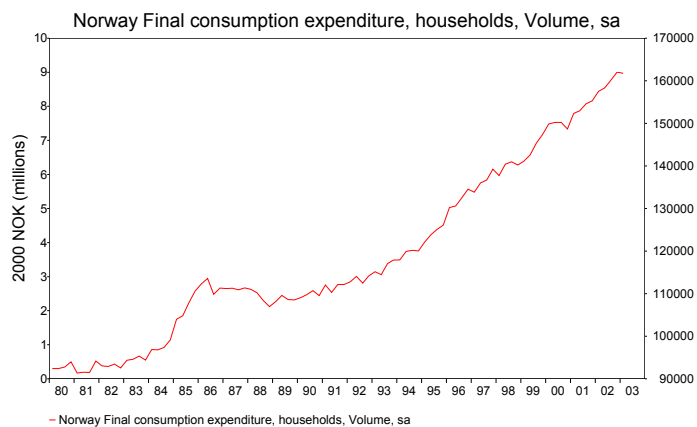
Konjunkturer og arbeidsledighet

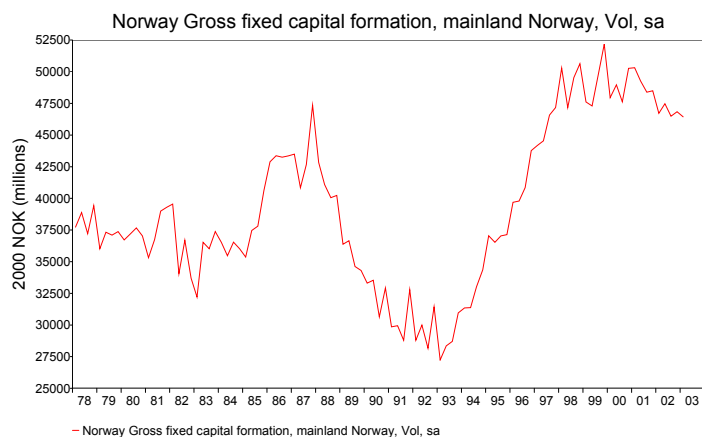
Konjunkturer, forts.

- På kort sikt er etterspørselssiden viktig for konjunktorene
- Kraftig økning i etterspørselen fører til økt sysselsetting og lavere arbeidsledighet
- Kraftig reduksjon i etterspørselen gir redusert sysselsetting og økt ledighet

Deregulering av kredittmarkedet ga konsumsboom under "jappetiden" 1985-86

Svingningene i investeringer forsterker konjunktorene

Konjunktursvingninger og økonomisk politikk

- Kan økonomisk politikk motvirke nedgangskonjunkturer?
- I så tilfelle hvordan?
- Og bør man i det hele tatt bruke økonomisk politikk for å stabilisere økonomien?

Makroøkonomisk politikk

- Finanspolitikk (skatter og utgifter)
 - Ekspansiv finanspolitikk – økte utgifter og/eller reduserte skatter for å øke etterspørselen
 - Kontraktiv finanspolitikk
- Pengepolitikk
 - Endring i sentralbankens styringsrente
 - evt. også likviditetstiltak og valutaintervensjoner

Konjunkturteori

- tre hovedretninger

- Keynesiansk/ny-keynesiansk teori:
konjunkturer skyldes først og fremst endringer i samlet etterspørsel
→ lavkonjunkturer innebærer ressursløsning
→ stabiliseringspolitikk kan brukes til å redusere konjunktursvingningene
- Monetaristisk teori:
konjunkturer skyldes først og fremst endringer i samlet etterspørsel
→ lavkonjunkturer innebærer ressursløsning
→ men stabiliseringspolitikk kan **ikke** brukes til å redusere konjunktursvingningene

På 1960-tallet: skarp debatt mellom keynesianere og monetarister om fordeler og ulemper med stabiliseringspolitikk. Monetaristisk teori er nå ikke aktuell som forskningsretning.

- Realkonjunkturteori:
konjunkturer skyldes først og fremst endringer i tilbudssiden og er markedets optimale tilpasning til "sjokk"
→ stabiliseringspolitikk er unødvendig og derfor uønsket

Konjunkturteori, fortsettes

- Realkonjunkturteori, og dets forløpere, har siden 1980-tallet fått en sterk stilling i økonomisk forskning (nobelpris til Finn Kydland).
- Keynesiansk/ny-keynesiansk tankegang står sterkt for praktisk økonomisk analyse og øk. politikk.
- Nye forskningsbidrag som kombinerer ny-keynesiansk teori og realkonjunkturteori.
 - Metodologiske og modellmessig rammeverket fra realkonjunkturteori,
 - mange av de økonomiske egenskapene ligner på de keynesianske (samlet etterspørsel viktig, stabiliseringspolitikk kan brukes)
- De aller fleste økonomer enige om at lavkonjunkturer innebærer ressursløsning, og at pengepolitikken i noen grad kan brukes til å stabilisere økonomien.
- Fortsatt mange økonomer som er skeptisk til å bruke finanspolitikken til å stabilisere økonomien.

Ulike tidsperspektiv

- kort sikt 0 – 3 år Konjunkturer, stabiliseringspolitikk
- Mellom- 5 – 10 år lang sikt
- lang sikt 10–50 år økonomisk vekst, ikke stabiliseringspolitikk